

SOINISTEN

PUUMERKKI

SOINISTEN SUKUSEURAN LEHTI NRO 4

SINCE 1541 ON

THE ISLE OF

SOISALO

26.7.2008

**SUKUKOKOUS HEINÄVEDELLÄ
LAUANTAINA 26. 7. 2008**

OHJELMA:

09.30: *Ilmoittautuminen ja tulokahvit*

12.00: *Sukukokous Kermankeitaan kokoustiloissa*

Sukukokouksessa pidetään seuraavat esitelmät:

Antti Soininen, Rääkkylä

"Sukulaissieluisuutta" (Leppävirran Soinisten vaiheista)

Simo Soininen, Kajaani

Olli Henrik Soininen Arppen ja Lönnrothin sukujen vävypoika"

13:00 *Lounastauko*

14.00 *Sukukokous jatkuu
Sukukirjaprojekti*

14.30: *Sukututkimusklinikka: Tutustumista sukukirjan raakakopioihin ja tutustumista omiin sukuhaaroihin tietokonetiedoston kautta. Tilaisuudessa otetaan vastaan sukutietoja ja perhevalokuvia sukutapahtumista, henkilöistä ja asuinpaikoista.*

18.00 *Illanvietto Kermankeitaan rannalla mukavia jutellen ja makkaraa paistaen*

Kerman kievari toivottaa Soiniset tervetulleiksi.

Nyt jälleen on vierähtänyt kaksi vuotta edellisestä sukukokouksestamme. Tänä aikana sukuseuramme toiminta on pääasiassa ollut sukukirjamme julkaisemiseen liittyvissä tehtävissä. Aineistoa on koottu ja sukuhaaroja tutkien olemme saaneet tietoa esiesiemme elämänvaiheista. Sukututkimus on pääasiassa keskittynyt Kuopion seudun Soinisiin, mutta viimeaikoina on tullut mukaan ns. Hammaslahden Soiniset, joiden juuret ovat oletettavasti Keski-Soisalossa.

Sukumme on osoittunut keskisuureksi suvuksi, joka ei sijoidu sadan suurimman suvun joukkoon. Väestörekisterikeskuksen mukaan Suomessa ja 12.05.2008 Soininen nimeä käyttäviä henkilöitä 3.018 ja ulkomailla 159. Näiden lisäksi Soininen nimeä entisenä nimenään käyttäviä on yhteensä 1133 henkilöä.

Vuoden 2008 sukukokous pidetään ennakkotietoista poiketen Heinäveden Kermassa, joka sijaitsee Kerman kanavan välittömässä läheisyydessä Heinäveden reitin varrella.

Kerman Kievari tarjoaa loistavat mahdollisuudet viettää sukukokousta ihanteellisen ja kauniin sijaintinsa puolesta. Sukukuntaamme on siirtynyt jonkin verran Heinäveden alueelle, jonka vuoksi Heinävesi on keskeinen paikka heille ja myös Pohjois-Karjalan puolella asuville Soinisille tulla sukukokouksemme.

Sukuseuramme toivottaa kokousvieraat tervetulleeksi yhteiseen sukutapahtumaamme, jossa kaikilla vierailtamme on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja löytää uusia sukulaisia. Kokouksessa on esillä sukukirjamme raakakopioita, joihin voi tutustua löytää sukujuuriaan. Toivottavaa olisi, että tutustuisitte perheitänne tai lähisukuanne koskeviin tietoihin, jotta virhetietoja voitaisiin oikaista. Tällä hetkellä tietokantamme käsittää noin 8500 Soinisen tietoja, joihin haluamme Teiltä saada täydennystä myös valokuvien.

Veli Nykänen

Sukuseuran esimies

Erakko-Jussi aikansa kylän kummajainen

Puutosmäkeläisen Ilta Pelkosen kirjallinen pe-mätieto kertoo, että Puutosmäelle kulkeutunut kulkumies Juho Soininen Leppävirralla – ulkomailla - v. 1864 syntynyt, oli kylän kummajainen. Hän oli kaiken lisäksi saman niminen mies kuin kun Puutosmäen Ollilan talon isäntäkin, joten miehen esiintyminen seutu-kunnalla kiinnosti kyläläisiä. Kulkumies Juho Soininen oli aviollisissa selkkauksissaan kyllästynyt vaimoonsa pahan riidan päätteeksi ja päätti poistua länteen kun vaimo päätti poistua itään. Hän lähti kuitenkin pohjoiseen ja saapui Puutosmäen Pitkään-lahteen Ollilan taloon, jossa sattui olemaan isäntänä saman niminen mies, siis täyskaima Juho Soininen. Tulokas Jussi Soininen, niin kuin häntä kutsuttiin, asettui asumaan Vuorisalon saariryhmän pieneen Erakkosaareen, jonne hän rakensi tuvan tapaisen asunnon itselleen. Kun vaimo-Reetta ei pitkiin aikoihin näillä vesillä näkynyt siirtyimies vähin äänin Puutosmäen kylälle ja ryhtyi Ollilan kalkkiruukille työmieheksi. Erakkosaareen asumisensa seurauksena kyläläiset antoivat hänelle korkonimen Erakko-Jussi, jotta hänet voitiin erottaa Ollilan isännästä Juho Soinisesta. Erakko-Jussi tultuaan kylänpintaan rakensi jälleen tuvan käsittävän mökkipahasen. Isäntäkaima antoi luvan mökin rakentamiseen talonsa vastapäätä pellon toisella puolella olevaan metsikköön. Olihan Jussi Ollilan kalkkiruukin työmies

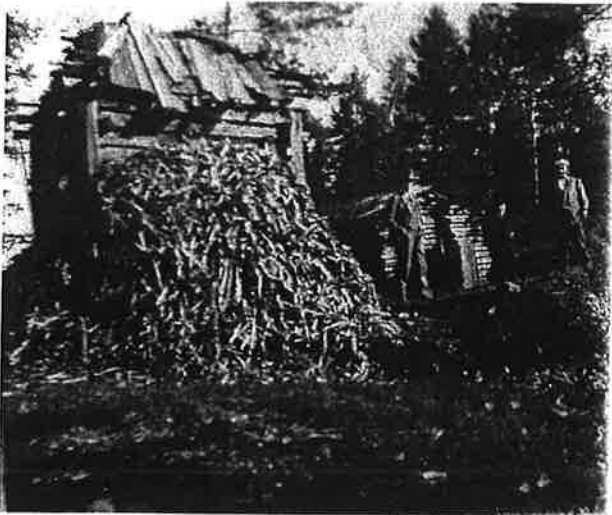
Erakko-Jussi vietti hyvin askeettista elämää. Hänen ruokataloutensa oli hyvin puutteellista, jonka vuoksi kyläläiset toivat hänelle kaikenlaisia syötävää. Perimätieto kertoo vakioksi tulleeksi sananvaihdosta;

- Mittee tämä maksaa?
- Ei maksa mitään.
- No passooahan se niinnii.

Vain kerran tiedetään Jussin kiittäneen ruusta. Se sattui hetkellä, jolloin todella kaipasi ruokaa ja hengittämisestä ei yksin tuntunut olevan apua.

Sellainen oli tarina kuolleesta Erakko-Jussista, joka ei ollut erakko vaan kylän kummajainen. Jos miehellä oli siihen aikaan hieno sateenvarjo ja niissä oloissa hyvä pyhäpuku (laverin alla piilossa) ei itseasiassa kuole koskaan, kuten tämä erakko.

Erakko-Jussi vietiin lopulta vanhaikotiin Kirnumäelle, josta hän lähti kypälämäkeen ja meni makoilemaan mökkiinsä Ollilan naapuriin. Lopulta poliisit toivat hänet takaisin yhteiskunnan hoiviin, vanhainkotiin. Hänen monenkirjainen elämänsä päättyi vuonna 1933, jolloin hän oli 69-vuotias.

Veli Nykänen

Eitikansaari talo N:o 25 Ritoniemen kylässä

Eitikansaari ja Sallilanniemi Etelä-Kallaveden kaakkoiskulmassa Vehmersalmen suulla ovat Vehmersalmen vanhimpia asuinpaikkoja. Ruotsin vallan aikaan Eitikansaari oli sotilasvirkatalo, mutta jo 1786-91 verollepano ja isojako, tilan muuttuessa perintöluontoiseksi.

Isossa jaossa **Eitikansaari talo n:o 25** Ritoniemen kylässä Kuopion pitäjässä vastasi 0,5 manttaalia sai tiluksia yli tuhat hehtaaria tiluksia. Asukkaat olivat silloin Happosia ja Holopaisia.

Suomen sodan jälkeen Eitikansaareen muutti **Puutosmäestä Soinisia** vuodesta 1809 alkaen asuen perintötilan mailla ainakin Eitikansaarella, Tulisaaressa, Sallilanniemessä, Litmalahdessa ja Haukijoella. Soiniset saivat omistukseen koko tilan.

Tulisaari, Litmalahti ja Haukijoki olivat par-

haita viljelyalueita. Niinpä 1848 tehdyssä ensimmäisessä halkomisessa tila jaettiin näiden kesken niin, että **Tulisaari** oli puolet talosta n:o 25, **Litmalahti** kolme kahdeksasosaa talosta ja Haukijoki yksi kahdeksasosaa. Osaksetilat olivat kaikki Soinisten suvun omistuksessa (Tulisaaren omisti Anders Anderson Soininen, Litmalahden Pähl Pählsson Soininen ja Haukijoen Pähl Andersson Soininen).

Litmalahti ja Haukijoki siirryivät sitten vuoden 1860 paikkeilla muiden sukujen omistukseen. Litmalahtea ovat sitten omistaneet Holopaiset ja Poutiaiset. Haukijoki on kuulunut Virtalan yhteyteen ja Pelkosten omistukseen. Litmalahden maalla ovat vanhoja tunnettuja asuinpaikkoja kuten Huuhkain, Valkeinen, Litmajärvi ja Sääksmäki. Toisessa jaossa 1864 erotettiin **Tulisaaresta Sallilanniemen** ja **Saitanpään** tilat niin, että kukin tila tuli omistamaan kolmannen osan kantatilasta. Tulisaaressa alueelle myöhemmin muodostettu tila **Joutenjärvi** oli ollut kauan asuttu.

Sallilanniemen tilan sai omistukseen Pekka Soininen. Tila oli Soinisten omistuksessa 1910 luvulle, jolloin Soiniset myivät tilan apteekkari Piispaselle Tilalla sijaitsevat apteekkarin huvilat ja myös osa Ritoniemen lomakylää. Tilaan on kuulunut myös mutapalsta, jolle on perustettu asevelitila Kivirinne, myös Korven Villenä tunnettu.

Sallilanniemen tila jaettiin 1910 paikkeilla puoliksi Sallilanniemen tilaan ja **Huikarinmäen** tilaan. Sallilanniemen tilan omisti tuolloin Salomon Soininen ja Huikarinmäkeä Otto Soininen. Huikarinmäki siirtyi myöhemmin Karvosten omistukseen. Huikarinmäen tilaan on kuulunut myös Soinisten aikanaan asuma **Susilampi**.

Saitanpään tilaa omisti Klemetti Soinisen perilliset, lähinnä Antti Soininen. Vuonna 1910 lohottiin Saitanpäästä Pohjalahden tila Tulisaaressa omistavalle Mikko Soiniselle, Saitanpään tullessa Juho ja Aaro Soinisen omistukseen. Saitanpään tilalla ovat olleet asuinkäytössä Pohjaniemen, Pohjalahden ja Leppäharjun torpat. Soinisen sukua asuu nykyään Saitanpäässä. Sukua, mutta eri sukunimellä ovat vielä Tulisaaressa ja Joutenjärven nykyiset omistajat.

Eitikansaaren talo on perustettu kalavesien äärelle

Kallaveden rannoilla ja myös Roikanveden Pohjalahdessa. Kalastus on ollut tärkeä elinkeino ja siksi kalavedet on jaettu 1915 tehdyssä jaossa pieniin alueisiin. Yhteiseksi on tällöin erotettu rauhoituspiirit 55 ha, joista on muodostettu tilojen yhteinen kalastuskunta. Etikansaaren halkomisessa on unohtunut jaon ulkopuolelle runsaan hehtaarin suuruinen Hyvärinsaari Vehmersalmen suulla lähellä Ritonien lomakylää, joka on myös kaikkien tilojen yhteinen. Alueet löytyvät peruskartoilta, kaikkien tilojen rekisterinumeroissa on alku 25.

Pentti Soininen

Valamon luostarin historiaa ja nykypäivää

Ortodoksinen luostariperinne

Ortodoksinen luostariperinne ulottuu Konstantinopolin ja Kreikan Athos-vuoren kautta Lähi-Itään ja Egyptin autiomaihin. Kaikkien uskonkilvoittelijoiden elämää samat vuosisataiset säännöt kilvoittelivatpa he sitten erakkoina muutaman hengen skiitoissa tai yhteiselämäluostareissa. Erakkoelämän säännöt loi luostarilaitoksen perustajana tunnettu Antonius Suuri (251-356). Yhteiselämän säännöt laati puolestaan pyhä Pakomios Suuri (286-346). Ortodoksinen luostarilaitoksen varsinaisena kulmakivenä pidetään pyhän Basileios Suuren (330-379) säädöksiä.

Lyhyt katsaus luostarin historiaa

Luostarin oman 1800-luvulta peräisin olevan kronikan mukaan munkki Serkei saapui etelästä jo 900 luvulla Laatokan Valamoon. Useat epävarmat keskiajan lähteet viittavat 1100- tai 1200 lukuun. Yksimielisyyttä asiasta ei ole, mutta suomalaiset ja venäläiset tutkijat pitävät Valamon syntyä 1300-1400 lukujen taitetta todennäköisempänä. Perimätiedon mukaan Sergei sai seuraajakseen karjalaisyyntyisen Hermannin ja heitä kunnioitetaan Valamon perustajina. Vuonna 1581 ruotsalaiset ja suomalaiset joukot hyökkäsivät luostariin ja surusivat suuren osan munkeista. Myöhemmin rauhan tultua jäljelle jääneet veljestön jäsenet palasivat takaisin. Vuonna 1611 Jaakko dela Gardien joukot hävittivät Valamon maan tasalle, eikä Valamossa ollut luostaritoimintaa yli sataan vuoteen. Valloitetu-

uttuaan Karjalan Pietari Suuri antoi vuonna 1716 määräyksen Valamon uudelleen rakentamisesta. Uudenkaupungin rauhan (1721) jäkeen Valamon elämä alkoi kasvaa ja kukoistaa, jota kesti ensimmäiseen maailmansotaan saakka. Luostaritoiminnan lasku alkoi ensimmäisestä maailmansodasta, jolloin kuuliaisuusveljet ja viitankantajamunkit kutsuttiin armeijan palvelukseen. Rajojen sulkeutumisen johdosta uusien tulijoiden määrä luostariin romahti niin, että parissakymmenessä vuodessa veljestön lukumäärä oli laskenut neljännekseen maailmansotaa edeltäneestä ajasta. Talvisota aiheutti luostarin evakoinnin maaliskuussa 1940. Erinäisten vaiheiden jälkeen koko veljestö asui Heinäveden Papinniemessä jo saman vuoden syksynä. Tällä paikalla, jolle luostari vuonna 1940 tuli, oli Herman Saastamoisen omistama kartano. Luostarin sijoituspaikaksi oli tarjolla useita maatiloja, joita tarkastamassa olleet johtokunnan jäsenet löysivät kartanon pääraakennuksesta Valamon perustajia Sergeitä ja Hermannin esittävän ikonin, jota he pitivät Jumalan johdatuksena uudeksi sijoituspaikaksi. Mitä he pitivät silloin Jumalan johdatuksena. Syksyllä 1940 tuolloin veljestöön kuuluneet 170 munkkia asetsivat uuteen asuinpaikkaan.

Luostarin kirkot

Papinniemessä sijaitsee kolme kirkkoa. Puukirkko on rakennettu 1946 yhdistämällä kaksi vajaa yhdeksi rakennukseksi. Kirkossa toimitettiin kaikki päivittäiset jumalanpalvelukset aina vuoteen 1977 asti. Nykyisin puukirkkoa käytetään vain kesäisin, jolloin siellä toimitetaan rukouspalvelu kerran päivässä. Pääkirkko vihittiin käyttöön vuonna 1977. Kirkko on koristettu historiallisesti arvokkailla ikoneilla, kruunuilla ja arvoesineillä. Talvikirkko on käytössä vain talvisaikaan, se on pyhitetty Sergei ja Herman Valamolaisien muistolle. Talvikirkko on rakennettu 1500-1600 luvun tyyliin. Jumalanpalveluksiin ovat kaikki uskontokuntaan katsomatta tervetulleita osallistumaan ja monet uskonnolliset tavat ovat avoimia kaikille. Kirkollisiin toimituksiin voi Pyhää Ehtoollista lukuunottamatta osallistua muutkin kuin ortodoksit. Ortodoksinen jumalanpalvelus on suurelta osin laulettua rukousta. Varhaiskirkon esikuvan mukaan sitä ei säestetä soittimin. Osa veisuteksteistä on peräisin Raamatusta, muut on laadittu enimmäkseen ensimmäisellä vuosituhannella Lähi-Idässä ja Bysantissa. Tuolloin syntyi kirkkomusiikissa

edelleen käytössä oleva kahdeksansäveljärjestelmä. Ortodoksisen kirkon periaate on, että jumalanpalvelukset toimitetaan kansan kielellä. Suomen ortodoksisessa kirkossa suomen kielen käyttö yleistyi 1920 luvulla. Valamon luostarissa suomen kieli korvasi kirkkoslaavin 1977. Nykyisen luostarin jumalanpalvelukset toimitetaan pääosin suomen kielellä, mutta myös muita kieliä käytetään silloin läsnä on vierailevaa papistoa tai pyhiinvaeltajia ulkomailata. Luostarin hautausmaan yhteydessä on kaksi erillistä tsasounaa eli rukoushuonetta.

Luostarin muut rakennukset

Luostarin rakennukset koostuvat vanhasta ja uudesta rakennuskannasta. Vanhaa rakennuskantaaluostari hyödynsi alkuaikoina taidokkaasti peruskorjaamalla ja muokkaamalla sitä luostarin tarpeisiin sopivaksi. Elinkeinotoiminnan muutos on luonut ajan myötä lisätarpeita myös uudisrakentamiselle. Veljestön asuinrakennukset järvenpuoleiseen rinteeseen valmistui 1979. Niissä on 16 yhden hengen huonetta. Munkin asuntoa kutsutaan ”keljaksi”. Veljestön asuinrakennusten alueelle on yleisöltä pääsy kielletty. Luostarin kulttuurikeskus valmistui 1984. Siinä on luostarin kirjasto, kokoustiloja ja ikonien konservointilaitos. Laajennusosa valmistui vuonna 2006. Kokousaliin mahtuu 300 henkilöä. Uudet näyttelytilat sisältävät sekä pysyvän, että vaihtuvan näyttelyn. Luostarin palvelukeskus otettiin käyttöön vuonna 1986, joka sisältää vastaanoton, viinimyymälän, matkamuiistomyymälän ja toimistotilat. Vuonna 1989 valmistui valamon kirkon viereen kansanopisto. Valamon kansanopisto aloitti muissa tiloissa toimintansa jo elokuussa 1986. Kansanopiston opiskelijoiden majoitusrakennuksessa on vuodepaikkoja 40:lle hengelle. Kansanopiston vieressä on luostarihotelli, joka valmistui 1983. Hotellissa on yksilöllisesti sisustettuja huoneita, joissa on majoitustiloja n. 70 hengelle. Luostarin vanha pihapiiri sisältää päärakennuksen, talkoolaisten talon, kesäkaupan ja -kahvion, kynttilätehtaan, kehystämön, valkoisen vierasmajan ja viinitehtaan, sekä kahvila-ravintolan.

Pääelinkeino maataloudesta matkailuun

Heinäveden Valamo jatkoi Laatokan Valamon maatalosluostarin perinteitä aina 1960 luvulle asti. Matkailusta tuli kuitenkin pian luostarin pääelinkeino. Vuosien varrella tyhjilleen jääneitä munkkien asuihuoneita alettiin kunnostaa vierasmajoiksi 1960 luvunlopulla. 1970-luvulla otettiin käyttöön vanhaan navettaan rakennettu kahvila-ravintola Trapesa, sekä ennen kärryliiterinä palvellut Punainen vierasmaja. Luostarilla on tarjolla asikkailleen nykyaikaiset kokoustilat majoitusmahdollisuuksineen. Osan tuloistaan luostari saa viinitehtaassa valmistetuista viineistä ja likööreistä. Vanha meijeri pitää sisälleen ikoniverstaan, kehystämön ja kynttilätehtaan. Luostari kertoo toiminnastaan ja palvelustaan nykyaikaisin esittein ja omin nettisivuin, joiden perusteella voi tutustua luostarin toimintaan tai tehdä vaikka ostoksia verkkokauppaa hyväksikäyttäen. Nettiosoite on www.valamo.fi.

Heinävesi kokouspaikkana

Heinävesi sukukokouksen pitopaikkana on keskeillä sitä aluetta, jota Soimiset ovat vuosisatojen ajan asuttaneet. Myös luostarin historialla on monia yhtymäkohtia sukumme historiaan. Valamon luostari tarjoaa eriomaiset puitteet laajentaa omaa näkemystä nykyaikaisesta luostaritoiminnasta ja orja todoksiuskonnosta. Retki Valamon luostariin sukukokouksen yhteydessä tai erikseen täydentää kokonaiskuvaa Heinäveden tarjoamista matkailupalveluista.

Reijo Soininen

Lähteenä luostarin esitteet

Amerikka tarjosi Pekka Vilho Soinisen perheelle tulevaisuuden.

Suomalaisten muuttoliike Amerikkaan oli vilkkaimmillaan 1900-luvun alussa. Soinisiakin oli passitietojen mukaan ulkomaille muuttamassa noin sata henkilöä. Valtaosa heistä muuttikin Amerikkaan. Yksi heistä oli Pekka Vilho Soininen s. 28.1.1877 Iisalmissa. Hänen isänsä oli syntynyt Räsälässä ja ukkinsa Juonionlahdella.

Pekka Vilho muutti ensin Terijoelle, jossa avioitui Helmi Pirkolan kanssa. Helmin sisar oli muuttanut aiemmin Amerikkaan, josta Pekka Vilho sai innostuksen muuttaa perheineen valtameren taakse. Niinpä hän hankki passin ja lähti matkaan. Pekka Vilho nousi maihin New Yorkissa 27.11.1904. Vaimo ja Kerttu-niminen tytär jäivät Suomeen odottamaan, että Pekka Vilho saisi perheelleen asunnon ja työpaikan. Hän meni aluksi asumaan kälynsä luokse.

Lopulta toukokuun 9. päivänä vaimo Helmi tyttärensä kanssa saapui miehensä luokse. Helmi oli silloin 19-vuotias. Ensimmäisen seitsemän vuoden aikana he vierailivat usein Suomessa. Heille syntyi viisi lasta, joista Leo ja George syntyivät Yhdysvalloissa ja muut Suomessa.

Soiniset käyttivät aluksi nimeä ”Soininen” mutta he lyhensivät sen muotoon ”Soini”. Myöhemmässä vaiheessa sitä edelleenkin ”amerikkalaistettiin” muotoon ”Soine”, joka on edelleenkin perheen nimi.

Pekka oli jo Suomessa saanut vaatturi opin ja jatkoi tällä alalla. Helmi teki tyttärensä Kertun kanssa elämäntyönsä hyvin varakkaiden perheiden keittiömestareina. Vilho, niin kuin Helmi häntä kutsui, kuoli 50-vuotiaana sydänkohtaukseen nuorimman lapsen ollessa 15 vuotias.

Pekka Vilhon poika George (Yrjö) valmistui metsänhoitajaksi ja hänelle syntyi kaksi lasta Larry Michael ja Patricia Marie. Larrylla on internetkauppa /buymoto.com) Floridassa ja Patricia toimii opettajana Oregonin Portlandissa. Patricia on ollut yhteydessä sukukirjamme toimittajiin.

Pekka Vilhon perheen vaiheista enemmän sukukirjassa.